

TEATRELE POPULARE ÎN U.R.S.S.

Un afiș teatral obișnuit : la mijloc titlul piesei, dedesubt numele actorilor. În dreptul actorilor, o titlatură : propagandist al comitetului raional al P.C.U.S., mecanic de locomotivă, gospodină, colaborator literar al unei reviste, soră la un spital, instalator. Și încă ceva neobișnuit pe acest afiș : numele teatrului. Teatrul popular !

Înființarea teatrelor populare reprezintă cea mai înaltă formă a teatrului de amatori, o dovadă grăitoare a posibilităților maselor însetate de cultură în societatea comunistă. În viața teatrală sovietică, alături de teatrele profesioniste, colectivele teatrele de amatori vin să ocupe un loc din ce în ce mai însemnat. Activitatea practică a demonstrat cu pregnanță că colectivele de amatori pot crea astăzi spectacole valoroase, de artă autentică. Prima și cea mai importantă îndatorire a acestor colective teatrele de amatori este să lupte împotriva rămășițelor diletantismului din munca lor, să dăruiască spectacolelor viocioane antrenantă.

Congresul al XXI-lea al P.C.U.S. a schițat vastul program de dezvoltare a culturii și artei în Uniunea Sovietică și a arătat că un rol uriaș revine inițiativei maselor populare, capacității oamenilor muncii de a-și înfrumuseța viața cu mijloace proprii. Teatrele populare, născute dintr-o asemenea inițiativă, ajută teatrele profesioniste în educarea gustului artistic al popoului, în satisfacerea necesităților lui estetice și artistice, în cimentarea legăturilor dintre scenă și public.

Sute de mii de oameni sovietici de diverse profesii vor să-și încerce forțele în formațiile de artiști amatori și își consacra timpul liber teatrului, învățând în cercurile artistice. Pentru mulți dintre ei, scena a devenit o a doua profesiune, tot atât de iubită ca și cea de bază — strungar, profesor, mulgătoare...

Datorită unei înalte calificări, acești pasionați ai teatrului au reușit să ștergă granița dintre amatorism și profesie și au primit titlul de „oameni ai teatrului popular“. Acest titlu se acordă de Ministerul Culturii, după o prealabilă analiză a activității teatrului respectiv. Care sînt trăsăturile caracteristice determinante pentru un teatru de amatori ca el să devină popu-

lar ? Firește, cea mai importantă dintre ele este partinitatea creației, patosul exprimării ideilor contemporaneității. Dar trăsătura efectiv distinctivă a acestor colective constă în faptul că participanții din teatrele populare nu aduc cu ei numai talentul, ci și întreaga bogăție a experienței de muncă, acumulată în procesul de creare a valorilor materiale.

Situați în miezul fierbinte al actualității, interpreții teatrelor populare izbutesc astfel, după ce și-au însușit măiestria actoricească, să surprindă cele mai tipice, și în același timp cele mai concrete trăsături ale omului contemporan, să întru-chipeze pe scenă chipuri artistice convingătoare, complexe, capabile să influențeze pozitiv formarea omului nou, iar aceste calități se manifestă pregnant în cele mai variate spectacole ale lor — fie contemporane, fie clasice.

Nivelul artistic, calitatea spectacolelor sînt rezultatul nemijlocit al muncii colectivei teatral. Spre deosebire de regizorul unui teatru profesionist, care lucrează cu absolvenți ai unui institut teatral, conducătorul artistic al teatrului popular însușește un colectiv alcătuit din oameni cu nivel cultural diferit, cu pregătiri inegale în domeniul artei. A face din strungari, tractoriști sau învățători, artiști în adevăratul sens al acestui cuvînt, înseamnă în primul rînd a-și obliga să gîndească, să aprecieze o operă de artă, să ajungă singuri a învăța să vadă frumosul din viață, să lupte pentru el și să îmbine într-un tot organic normele morale cu cele estetice.

Roadele unei atari apropieri de artă și de frumos se resimt însă nu numai în atitudinea interpretului față de piesă, dar și față de viață, așa cum roadelul spectacolului realizat de interpreți nu se rezumă doar, pentru ei, la un spor educativ pe tărîmul concepției despre lume, ci se extind, influențînd și educînd și conștiința spectatorilor. Căci, nu trebuie uitat nici o clipă că principalul rol al teatrelor populare este educarea multilaterală — estetică și etică — a maselor de spectatori. De aceea, formarea personalității artistului amator trebuie încredințată unor regizori care îmbină talentul artistic cu cel pedagogic, unor personalități interesante, animate de idei înflăcărare.

Teatrele profesioniste au sprijinit, de la bun început, cu entuziasm și căldură, pe „frații lor mai mici“ — teatrele populare. Astfel, Școala teatrală „B. V. Șciukin“ a creat o secție fără frecvență, de pregătire a regizorilor-pedagogi pentru teatrele populare, cu o durată de cinci ani.

Totuși, calea spre afișul teatral nu este ușoară. Un colectiv de artiști amatori trebuie să depună eforturi considerabile pentru a cuceri dreptul de a se numi teatru popular.

Multe dificultăți a învins, de pildă, teatrul popular din Angarsk. Colectivul teatral își are sediul permanent în Palatul Culturii. Recent, el a hotărât să reia spectacolul *Ōpilitul altuia*. Piesa se bucură de o mare apreciere în întreaga regiune Irkutsk, încă de acum patru ani, când a avut loc premiera spectacolului. Experiența propusă de Ciurakov, conducătorul artistic al teatrului popular, de a relua spectacolul, a fost interesantă și instructivă. Interpretii au evoluat în acești ani, avînd posibilitatea să-și considere critic munca, și un corolar imediat a fost saltul calității înregistrat.

La teatrul din Angarsk se practică sistemul lucrului la cîteva piese deodată, ceea ce explică faptul că teatrul a montat numeroase piese pînă acum. Experiența acumulată i-a permis să includă în repertoriul său lucrări mai complexe, cu semnificații sociale bogate. Pe scena lui au fost jucate, de pildă, *Cei din urmă* de Gorki și *Platon Krecet* de A. Korneiciuk. În prezent, colectivul teatral, sub conducerea lui B. L. Ciurakov, lucrează la *Toboșărița* (Nila) lui A. Salînski.

Necesitatea de a extinde aceste acțiuni a fost tradusă în viață în Bielorusia prin inaugurarea altor șase teatre populare. Activitatea cea mai intensă se duce la Borisov și Slonim. Noile teatre populare au stabilit legături cu dramaturgii bieloruși. La Minsk, s-a creat un consiliu artistic în care au intrat artiști reputați și conducători ai mișcării artistice de amatori.

Teatrul popular tinde să devină în Uniunea Sovietică o mișcare de mare amploare care să cuprindă tot mai mulți artiști amatori. În următorii ani vor apărea numeroase asemenea teatre în principalele centre industriale unde nu există colective profesioniste. În felul acesta, se traduce în viață, la o scară tot mai mare, îmbinarea creșterii neîntrerupte a nivelului de viață cu aceea a unei bogate activități teatrale.

Ira Vrabie

Actuala stagiune newyorkeză a început sub semnul unei mari bătălii. Au fost adunate forțe actoricești importante, s-au aruncat în lupte destule inițiative, s-a făcut un „tir de pregătire“ prin coloanele de reclame ale ziarelor... Miza era serioasă: teatrul american urma să spargă, măcar parțial, încercuirea la care tot mai mulți dintre directorii de scenă, actorii și animatorii declară că se simt supuși. O „în cercuire“ la care contribuie, în proporții diferite: valul uriaș și standardizant al producțiilor amorfe, incolore și insipide cu care posturile de televiziune înecă milioane de americani, cîte 8—10 ore pe zi; revenirea pe care o marchează cîteva reprezentanți ai tinerei generații de cinești abordînd o tematică mai îndrăzneată, ce cîștigă adeziunea publicului larg; autoritatea arbitrar și dogmatic exercitată de către conclavul „celor șapte înțelepți“ — cum sînt denumiți cronicarii dramaticei ai principalelor cotidiene și publicații din New York, care într-un sfert de ceas hotărîsc în foaier soarta unei piese.

Bătălia este încă în toi. O serie de rezerve proaspete — noi premiere — vor mai înfrunta pe rînd focul opiniei publice.

Desigur, un „comunicat“ categoric ar fi prematur. Totuși, după aproape cinci luni de la prima ridicare de cortină, situația se conturează destul de satisfăcător pentru ca anumite concluzii să poată fi trase. Nu s-au mai produs prăbușiri în neant după un ciclu de 7—8 reprezentații, nu s-au mai destrămat companii închegate cu greu, încă de la jumătatea sezonului. Dar pentru Broadway, prima parte a acestei stagiuni s-a soldat și cu dureroase pierderi materiale și de prestigiu.

Firește, critica teatrală, la fel cu cea literară, al cărei academism steril îl denunța de curînd cunoscutul poet american Kenneth Rexroth — pe cît este de rapidă în „operarea“ pacienților, pe atît de mult întîrzie în efectuarea unei priviri de ansamblu, în stabilirea cauzelor care au condus la asemenea impas, ca și în propunerea remediilor menite să le înălțare.

Este suficientă însă o analiză cît de sumară a configurației repertoriului prezentat, pentru ca să ne dăm seama, în linii mari, care sînt tarele ce minează viața teatrală a Statelor Unite, în care Broadwayul dă tonul și funcționează încă și azi ca factor motor sau ca frînă...

În primul rînd, a căpătat forme acute un fenomen care se manifestă de cîteva